

Toelichtingsdocument Arbokerndeskundige College van Deskundigen AKD

Inleiding

Het sinds 1 juli 2022 ingevoerde wettelijke certificatieschema Arbokerndeskundige (AKD) roept nog steeds erg veel vragen op in de werkvelden Arbeidshygiëne, Arbeids- & Organiseerikunde en Hogere Veiligheidskunde. Om de vele vragen te beantwoorden heeft Hobéon SKO diverse voorlichtingsbijeenkomsten gegeven. Daarnaast staat op de website van Hobéon SKO (www.MijnCertificatie.nl) een uitgebreide vragen/antwoorden lijst.

Het College van Deskundigen AKD heeft besloten een toelichtend document te maken om de meest voorkomende en belangrijkste vragen te beantwoorden met betrekking tot het examen, het toetsen van de RI&E en de bijeenkomsten intercollegiale toetsing. Het doel is om hiermee meer duidelijkheid bij de potentiële certificaathouder te creëren.

Dit is een toelichtend document voor de belanghebbende (aanvragers, examinatoren, enz.). Echter het certificatieschema Arbokerndeskundige zoals gepubliceerd in de Staatcourant is wetgeving en blijft dus bepalend. Evenzeer is de Arbo regelgeving bepalend voor de eisen waar de RI&E van de werkgever aan moet voldoen.

Tevens heeft dit toelichtende document een bepaalde dynamiek. Als er signalen vanuit de werkvelden komen dan kan deze toelichting (redelijk eenvoudig en snel) worden aangepast.

Doel

Een toelichtingsdocument publiceren om de meest voorkomende en belangrijkste vragen van de beroepsgroepen over het examen voor Arbokerndeskundige te beantwoorden.

Werkwijze

Dit document is bedoeld voor de (toekomstige) Arbokerndeskundige (alle scopes) die zich wil laten (her)certificeren. Dit document bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt ingegaan op het invullen van het portfolio en het examen. Het tweede deel is meer gericht op het toetsen van de RI&E.

DEEL 1 INVULLEN PORTFOLIO EN EXAMEN

In dit deel verwijzen we naar het sjabloon portfolio Arbokerndeskundige. Per item of items wordt beschreven hoe het portfolio is in te vullen en hoe de examinatoren met de ingevulde informatie omgaan.

Authenticiteitsverklaring (pagina 2)

De kandidaat (aanvrager) vult deze tabel geheel in. Elektronische handtekeningen worden geaccepteerd.

Formulier 1

Verantwoording toetsrapporten door de kandidaat (pagina 3)

De kandidaat vult deze tabel geheel in. Hierbij is het niet de bedoeling om teksten uit allerlei documenten te kopiëren en te plakken: een verwijzing naar een document met een paginanummer of artikel is voldoende.

De examinatoren kunnen een informatieve vraag stellen over deze ingevulde tabel. Tevens kan de door de kandidaat opgegeven informatie de examinatoren ondersteunen bij het opstellen van examenvragen.

Tabel 1.1 (pagina 4 t/m 6)

De kolom a wordt voor alle risico's ingevuld voor alle drie de casus.

De kolommen b en c zijn al dan niet ingevuld, afhankelijk van kolom a.

Invullen kan door middel van een verwijzing naar een document, een artikel en/of een paginanummer.

In het toetsrapport verwacht je dat bepaalde risico's die bij een bepaalde organisatie horen ook terugkomen in de RI&E. Bijvoorbeeld biologische agentia in een ziekenhuis. Als in de RI&E geen informatie staat over biologische agentia terwijl het gaat om een ziekenhuis, dan zou de toetsers daarover een opmerkingen moeten maken in het toetsrapport. Als de toetsers (AKD-er) de opmerking over biologische agentia niet in zijn toetsrapport heeft vermeld, dan kunnen de examinatoren daar vragen over stellen.

Kolom d is alleen ingevuld als de RI&E informatie bevat over de grondoorzaken. De term grondoorzaken (bronaanpak) is bedoeld er op te wijzen dat moet worden voorkomen dat er alleen maatregelen zijn ter bestrijding van symptomen. De maatregelen moeten gebaseerd zijn op de werkelijke oorzaken van de klachten. Het is van belang dat er goed nagedacht wordt of de werkelijke risico's in beeld zijn gebracht.

In het geval dat er een relevante grondoorzaak wordt genoemd in de RI&E dan heeft de kandidaat dat ook in zijn toetsrapport (en advies) meegenomen. Hierover kunnen vragen worden gesteld door de examinatoren.

Het blok onder tabel 1.1 (pagina 7) moet ook geheel worden ingevuld; verwijzingen naar documenten, artikels en/of pagina's zijn hier ook toegestaan.

De examinatoren kunnen over deze conclusies vragen stellen, zie hierboven.

Tabel 1.2 (pagina 7/8)

De kolom a wordt voor alle informatiebronnen ingevuld voor alle drie de casus.

De kolom b is al dan niet ingevuld, afhankelijk van kolom a.

Invullen kan door middel van een verwijzing naar een document, een artikel en/of een paginanummer.

De kandidaat geeft een oordeel waarom in de RI&E's al dan niet op de juiste manier gebruik gemaakt is van de informatie uit de informatiebronnen. De examinatoren kunnen hier vragen over stellen, ook als een informatiebron niet in de RI&E is beschreven.

Het blok onder tabel 1.2 (pagina 8) moet ook geheel worden ingevuld; verwijzingen naar documenten, artikels en/of pagina's zijn hier ook toegestaan.

De examinatoren kunnen over deze conclusies vragen stellen, zie hierboven.

Tabel 1.3 (pagina 9/10)

De kolom a wordt voor alle aspecten ingevuld voor alle drie de casus.

De kolom b is al dan niet ingevuld, afhankelijk van kolom a.

Invullen kan door middel van een verwijzing naar een document, een artikel en/of een paginanummer.

De kandidaat geeft een oordeel waarom in de RI&E's de aspecten al dan niet voldoende zijn beschreven. De examinatoren kunnen hier vragen over stellen, ook als een aspect niet in de RI&E is beschreven.

Het blok onder tabel 1.3 (pagina 10/11) moet ook geheel worden ingevuld; verwijzingen naar documenten, artikels en/of pagina's zijn hier ook toegestaan.

De examinatoren kunnen over deze conclusies vragen stellen, zie hierboven.

In het blok daaronder (pagina 11/12) geeft de kandidaat aan of de kandidaat heeft getoetst of de werkgever in de RI&E's is ingegaan op alle wettelijke verplichtingen.

De examinatoren kunnen hierover vragen stellen.

De blokken onder 1.2 (pagina 13) en 1.3 (pagina 14) en 1.4 (pagina 13 t/m 15) moeten geheel worden ingevuld; verwijzingen naar documenten, artikels en/of pagina's zijn hier ook toegestaan.

De examinatoren kunnen over deze blokken vragen stellen.

Tabel 1.4 (pagina 15/16)

De kolom a wordt voor alle aspecten ingevuld voor alle drie de casus.

De kolom b is al dan niet ingevuld, afhankelijk van kolom a.

Invullen kan door middel van een verwijzing naar een document, een artikel en/of een paginanummer.

De kandidaat geeft een oordeel waarom de aspecten in het plan van aanpak al dan niet voldoende zijn beschreven. De examinatoren kunnen hier vragen over stellen, ook als een aspect niet in het plan van aanpak is beschreven.

Voor alle blokken in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 (pagina 16 t/m 24) gelden dat deze geheel door de kandidaat worden ingevuld; verwijzingen naar documenten, artikels en/of pagina's zijn hier ook toegestaan.

De examinatoren kunnen over alle informatie in deze blokken vragen stellen.

Formulier 2

Aan bod gekomen risico's uit de betreffende scope

In formulier 2 toont de kandidaat aan dat de kandidaat voldoende kennis en kunde heeft met betrekking tot de gehele scope. Dus ook onderwerpen, die niet in de RI&E's in het portfolio aan de orde komen, kunnen worden bevraagd. De examinatoren stellen vragen die erop gericht zijn vast te stellen of de kandidaat de aanwezige vakinhoudelijke kennis op de juiste manier kan inzetten voor de vervulling van de

taken, over de volle breedte van de scope (te weten het toetsen van en adviseren over de RI&E inclusief het Plan van Aanpak).

Daarnaast wordt van de kandidaat verwacht dat de kandidaat parate kennis aantoont. Immers, bij een rondgang door een bedrijf is parate kennis nodig. Met parate kennis wordt niet bedoeld een opsomming van alle normartikelen uit een bepaalde norm, maar wel bijvoorbeeld de voor- en nadelen van bepaalde onderzoeksmethoden om een risico vast te stellen, enz.

Formulier 2 is geheel afhankelijk van de scope(s) van de kandidaat, maar het invullen gaat voor alle scopes hetzelfde. Een verwijzing naar een document, pagina en/of artikel kan voldoende zijn.

Alle hoofd risico's moeten ingevuld zijn. Het minimaal in te vullen deelrisico's is aangegeven aan de rechterkant van de tabel. Het is handig om naar alle deelrisico's die in het toetsrapport naar voren komen te verwijzen.

De examinatoren stellen vragen over niet ingevulde deelrisico's. Op deze wijze toont de kandidaat aan dat hij over de brede vakinhoudelijke kennis en kunde beschikt die van hem wordt vereist.

Zijn alle deelrisico's ingevuld, dan bepalen de examinatoren over welke risico's zij vragen stellen.

HET EXAMEN

Voor je (her)certificatie dien je een portfolio in met drie casussen en moet je het mondelinge examen afleggen. Tijdens het examen wordt er door elke examinator negen vragen gesteld. Vijf vragen over formulier 1 en vier vragen over formulier 2.

In Formulier 1 toon je aan dat je :

- de wettelijke Arbo-artikelen zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het certificatieschema Arbokerndeskundige begrijpt en kunt toepassen;
- de (in de RI&E genoemde) grondoorzaken per risico kan beoordelen, gegeven de context en informatie in de RI&E.

In formulier 2 toon je aan dat je voldoende kennis en kunde hebt met betrekking tot de scope. De examinatoren stellen vragen die erop gericht zijn vast te stellen of de kandidaat zijn vakinhoudelijke kennis op de juiste manier kan inzetten voor de vervulling van zijn taken, te weten het toetsen van en adviseren over de RI&E inclusief het Plan van Aanpak.

De vakinhoudelijke kennis van de kandidaat moet de laatste stand der techniek en wetenschap omvatten.

Daarnaast wordt van je verwacht dat je parate kennis aantoont. Immers, bij een rondgang door een bedrijf heb je parate kennis nodig. Met parate kennis wordt niet bedoeld een opsomming van alle normartikelen uit een bepaalde norm, maar wel bijvoorbeeld de voor- en nadelen van bepaalde onderzoeksmethoden, enz.

DEEL 2 TOETSEN VAN DE RI&E EN ICT

Dit deel is bedoeld voor de arbokerndeskundige die zich wil laten (her)certificeren, maar graag meer informatie tot zich wil nemen over het toetsen van de RI&E en het certificatieproces. In dit deel verwijzen we naar de nummers van de criteria uit het Certificatieschema voor het persoonscertificaat voor de arbokerndeskundige voor de scopes arbeidshygiënist, hogere veiligheidskundige en arbeids- en organisatiedeskundige, zoals gepubliceerd door het ministerie van SZW. In de kopje staan deze nummers tussen haakjes.

De volgende onderwerpen worden in dit document toegelicht. Door op het onderwerp te klikken spring je direct naar het betreffende onderwerp.

[Advies](#)

[Arbobeleid](#)

[Betrokkenen bij de RI&E en input](#)

[Betrokkenheid AKD](#)

[Blootstelling](#)

[Cultuur](#)

[Formulier 1 \(portfolio\)](#)

[Formulier 2 \(portfolio\)](#)

[Gegevens voor de RI&E](#)

[Grondoorzaak](#)

[Intercollegiale toetsing \(ICT\)](#)

[Nader onderzoek](#)

[Plan van aanpak](#)

[Reikwijdte advies](#)

[Scopetoets](#)

[Systeemtoets](#)

[Taakbeschrijving Arbokerndeskundige](#)

[Verantwoordelijkheid van de werkgever](#)

[Verdiepend onderzoek](#)

[Werkgeversverklaring](#)

1. Volledigheid RI&E (1.1)

Er zijn verschillende situaties waarin binnen een organisatie er meerdere RI&E's zijn en de risico's over meerdere RI&E's verdeeld zijn. Voorbeelden zijn:

- Het uitvoeren van deel-RI&E's voor verschillende locaties of functies;
- Het uitvoeren van deel-RI&E of verdiepend onderzoek voor verschillende onderwerpen;
- Een actualisatie die alleen een beperkt aantal wijzigingen in de arbeidsomstandigheden betreft;
- Een actualisatie van een eerder uitgevoerde bedrijfs-brede RI&E, waarbij bv. verwezen wordt naar bestaand beleid of ingevoerde beheersmaatregelen. Die in de actualisatie van de RI&E op hun effectiviteit en actualiteit beoordeeld worden.

Voor de Arbo regelgeving stelt niet als eis dat alles in een enkel document moet staan. Maar, de werkgever moet wel het geheel kunnen overzien en verantwoorden. Daarom is het belangrijk zicht te hebben op welke wijze de RI&E's worden uitgevoerd, of dat volledig is en er sprake is van een PDCA aanpak.

Deze situaties vereist dat je in de toetsing duidelijk aangeeft waarop de toets betrekking heeft. En dat de toetsing niet generiek geldig is voor het hele bedrijf.

Het uitvoeren van één toets voor meerdere met elkaar samenhangende RI&E's is ook mogelijk. Ook hierbij geldt dat je duidelijk moet aangeven waarop de toets betrekking heeft.

Algemeen: In het toets- en adviesrapport moet sowieso duidelijk staan in welke mate de RI&E aan de wettelijke eisen voldoet, met name betrouwbaarheid, volledigheid en actualiteit.

Tip: Combineer 1.1 met criteria 1.2 en 3.1.

2. Grondoorzaken en beheersmaatregelen (1.1.1, 1.1.7)

De term grondoorzaken (bronaanpak) is bedoeld er op te wijzen dat moet worden voorkomen dat er alleen maatregelen zijn ter bestrijding van symptomen, maar dat deze dan voorbij kunnen gaan aan de werkelijke oorzaken van de klachten. Het is van belang dat er goed nagedacht wordt of de werkelijke risico's in beeld zijn, want daar is de wettelijke verplichting op gericht. Het is niet de bedoeling dat in het kader van de RI&E een hele 'wetenschappelijke' analyse van de grondoorzaken (in dit verband ook wel 'basisrisicofactoren' genoemd) wordt uitgevoerd.

Het benoemen van grondoorzaken kan lastig zijn. Soms zijn de oorzaken niet in volle omvang duidelijk. Dit werkt in de hand dat al snel vervolgonderzoek geadviseerd wordt. Het is van belang om toch bronaanpak of een organisatorische maatregel te adviseren. Daarmee voorkom je dat de maatregelen zich niet alleen richten op 'laaghangend fruit' of het individu. Er kunnen ook praktische maatregelen van toepassing zijn, of maatregelen (in meerdere stappen) die een 1^e stap in de goede richting zijn, passend bij het (Arbo) ontwikkelingsniveau van het bedrijf of organisatie. Gebruik ook de Arbo-catalogus van de branche omdat hier vaak specifieke problemen en oplossingen voor een bepaald werkveld worden benoemd. De essentie is om datgene aan te pakken wat er toe doet, door prioriteiten te stellen. Bij het toepassen van een PDCA-cyclus kunnen steeds weer verbeteringen worden gerealiseerd.

Bij het beoordelen van reeds ingevoerde beheersmaatregelen gaat het er om of die maatregelen voldoende effectief zijn om de grootste risico's/effekten aan de bron te beheersen en of die maatregelen voldoende geborgd zijn. Het moet in het advies ook duidelijk worden dat dit het geval is en dat daarmee niet de garantie kan worden gegeven dat alle risico's zijn weggenomen. Dit sluit ook aan bij de arbeidshygiënische strategie, waarbij eerst wordt gekeken naar een bronaanpak.

Vaak zijn al meerdere keren RI&E's uitgevoerd in een organisatie. In plaats van elke keer alles weer na te gaan kan verwezen worden naar bestaand beleid of ingevoerde beheersmaatregelen. In de RI&E worden deze dan op hun effectiviteit en actualiteit beoordeeld. Als Arbokerndeskundige kun je daar een advies over geven.

Met deze werkwijze hoeft er niet steeds een brede RI&E uitgevoerd of herhaald hoeft te worden, waarin alle risico's beschreven zijn. Naar het oordeel van de AKD kan een RI&E na jaren geheel herzien worden. Wettelijk zijn er geen eisen aan de termijn van actualisatie. De betekenis van de Arbokerndeskundige is de werkgever te adviseren over de mate waarin hij aan zijn wettelijke verplichtingen voldoet en wat er nodig is om dat te bereiken.

Is de maatregel voldoende effectief?

Denk bij laboratoria aan zuurkasten. In een RI&E over laboratoria moet beschreven zijn hoe de werking van de zuurkasten is geborgd (techniek, opstelling, gedragsregels, toezicht).

Pas als dat niet mogelijk is, mogen de overige stappen in de arbeidshygiënische strategie worden doorlopen.

Bij het toetsen kijk je dus of er voldoende naar de achterliggende oorzaken gekeken is. Beoordeel vervolgens of de adviezen/maatregelen in het plan van aanpak (PvA) aan sluiten bij die benoemde/veronderstelde grondoorzaken bij een geconstateerd risico. Het gaat daarbij om het algehele beeld in een RI&E, of uit een plan van aanpak blijkt dat er voldoende aandacht is om de grondoorzaken daadwerkelijk aan te pakken.

Tips: - ook BW art 7:611 (zorgplicht en preventieplicht) en 7:658 (werkgeversaansprakelijkheid) zijn van belang als het gaat om risico's op de werkplek. Combineer criterium 1.1.1 met 1.1.13 en 2.1 t/m 2.3 en 3.2.

3. Betrokkenen bij de RI&E en input (1.1.3)

Bij de RI&E is betrokkenheid en input van diverse deskundigen van meerwaarde voor de kwaliteit van de RI&E vanwege hun kennis over de werkomstandigheden. Mogelijke bronnen zijn bedrijfsarts, preventiemedewerker(s), medezeggenschap, OR, vertrouwenspersoon, enz.

- Medewerkers behoren een inbreng te hebben op onder andere het vlak van PSA en zaken die van belang zijn vanuit de persoonlijke beleving (zoals binnenklimaat). Dit zijn in het algemeen de 'niet zichtbare' arbeid-belastende omstandigheden. Ga dus bij het toetsen na of deze inbreng er is.
- De betrokkenheid van de medezeggenschap bij het opstellen van de RI&E wordt aangeraden. Zodat zij ook inhoudelijk op de RI&E kunnen reageren en hun punten inbrengen. De medezeggenschap heeft instemmingsrecht met de methode van de RI&E en dus ook met de toetsing daarvan. En met het plan van aanpak. De toetsing van de RI&E kan zowel vóór als ná de instemming door de medezeggenschap met het plan van aanpak.
- De bedrijfsarts kan een kwalitatief oordeel geven over arbeid-gerelateerde verzuimoorzaken of spreekuurbeeld als een kwantitatieve analyse niet voorhanden is. Bij een laag verzuim (ten opzichte van de branche) is een verzuimanalyse wellicht niet nodig.

Tip: Combineer criteria 1.1.3 t/m 1.1.5 en 1.1.10

Betrokkenheid AKD

Voor de toetsing is het de verantwoordelijkheid van de werkgever om de juiste AKD's in te schakelen. Jij hoeft dat dus niet zelf te regelen. Je geeft wel aan wat jouw beperkingen zijn, zodat de werkgever weet welke deskundigen hij, indien nodig, nog meer zou moeten inzetten.

4. Gegevens voor de RI&E (1.1.2)

Voor de RI&E zijn diverse gegevens van belang.

Gegevens uit reeds eerder gehouden (P)AGO's, verzuim, ongevallencijfers kunnen inzicht geven in de aanwezige risico's. Ga na of daar in redelijke/passende mate van gebruik is gemaakt. Het gaat daarbij om het algehele beeld en wat passend is gezien het type risico's in de organisatie. Er kan sprake zijn van hele simpele oorzaken en soms kan er nader onderzoek nodig zijn. Stel vast of erover is nagedacht en dat zo nodig adequate preventieve maatregelen in het PvA staan. Ongevallenregistraties en/of analyses kunnen een waardevolle bron van informatie zijn. Een ongevallenanalyse is niet verplicht. Ontbreken de analyses en vind jij die wel zinvol, geef dat dan aan in het advies aan de werkgever.

Tip: Combineer 1.1.2 met criteria 1.1.6 en 1.1.7

5. Beleid (1.1.11)

In de regel heeft een organisatie al tal van zaken geregeld in beheersmaatregelen en vastgelegd in beleid (zie ook bij punt 1). Dan kan in de RI&E worden gekeken of een en ander effectief is, nog aansluit bij de actualiteit van de wet- en regelgeving én bij de organisatie zelf, en er een periodiek actualisatie is bij voorkeur in een PDCA-cyclus. Ga na of een (eerder) opgesteld plan van aanpak de doelen heeft bereikt. Zo ja, dan kan dat ertoe leiden dat de risico's afdoende zijn bestreden. Is dat niet het geval, dan adviseer je de werkgever aanvullende actie te nemen en deze aan het plan van aanpak toevoegen.

Hoe kun je de invoering van het beleid toetsen?

Het kan zinvol zijn om voor de toetsing het arbobeleid van de organisatie op te vragen om de samenhang met de RI&E na te gaan. In een Arbocatalogus staan de beleidsmatige zaken ook vaak vermeld.

Tip: Combineer criteria 1.1.8, 1.1.9, 1.1.11, 1.1.12., 3.3

6. Blootstelling (1.4.1)

Het gaat hier om blootstelling aan de aanwezige arbeid-belastende factoren (denkrichting onderwerpen lijst AI-1 'Arbo- en verzuimbeleid'). Hierbij ga je na of deze risico's representatief in beeld zijn gebracht. M.a.w. is er geen over- of onderschatting? Denk ook aan de inbreng van de medewerkers zelf. Er kunnen naast wetgeving ook normen van toepassing zijn (bv. binnenklimaat, geluid, fysieke belasting) om de belasting te kunnen beoordelen.

Het toepassen van gevalideerde methodes (1.4.2) zoals metingen of schattingen om blootstellingen in kaart te brengen kan alleen als deze beschikbaar zijn, overeenkomen met de stand van de techniek en gezien de risico's het een zinvolle toepassing betreft (bijvoorbeeld het meten van geluid of gevaarlijke stoffen, PSA onderzoek). De motivatie en onderzoek-keuze zijn dus van belang.

Tip: Combineer 1.4.1 met criteria 1.4.2, 1.4.3 en 4.2.

7. Verdiepend onderzoek (1.1.15)

Het kan nodig zijn om een nader onderzoek te doen naar de risico's en de benodigde maatregelen. Dat is het geval indien de te toetsen RI&E nog niet aan alle eisen voldoet. Dat hoort dan in het advies aan de werkgever te staan. Bijvoorbeeld als er onvoldoende duidelijkheid is over de omvang van het risico, de oorzaken niet duidelijk zijn, de mate van blootstelling onvoldoende inzichtelijk. Vaak betreft dat de meer complexe thema's zoals machineveiligheid, explosieveiligheid/ATEX, geluid, PSA of blootstelling aan gevaarlijke stoffen.

Soms is bij de aanvang van de RI&E al duidelijk dat bepaalde onderwerpen zo omvangrijk zijn dat een apart RI&E traject nodig is. Daar kan de werkgever dan op gewezen worden. Zijn RI&E voldoet dan nog niet aan alle eisen. Op grond van dit advies is het aan de werkgever om dit vervolgens aan te pakken. In deze gevallen beschrijft de opsteller het probleem in de RI&E en geeft hij in het PvA aan dat er nog een verdiepend onderzoek op het betreffende thema moet worden uitgevoerd. Dat is dan de maatregel. Staat dit onduidelijk in de RI&E, dan neem je dit op in het advies aan de werkgever. Vermeld bij je advies dat de RI&E incompleet is zolang de verdiepende onderzoeken niet zijn uitgevoerd. Een handvat om vast stellen of verdieping nodig is zijn de bepalingen 'nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie' in het Arbobesluit.

8. Plan van aanpak (2 en 3)

Een RI&E en een PvA horen bij elkaar; zonder PvA kan niet worden getoetst.

Het plan van aanpak bevat de risicobeperkende maatregelen. De concrete (SMART) invulling hiervan is van belang, ook op basis van de Arbo-catalogi, voor zover aanwezig. Hierin staan vaak beheersmaatregelen genoemd, en afspraken op brancheniveau tussen werkgevers- en werknemersorganisaties. Vaak zijn maatregelen al gebaseerd op de toepassing van het redelijkerwijs principe (maar niet altijd).

Het (direct kunnen) benoemen van het effect en consequenties van maatregelen kan bij complexe problematiek nog best lastig zijn (denk aan werkdruk, PSA). Het beoogde effect/consequenties kan in de evaluatie (bv. een jaar later) worden meegenomen. Het meeveren met de ontwikkeling binnen de organisatie is ook van belang bij het adviseren over maatregelen. En soms is 'try-and-error' bij het invoeren van maatregelen ook een mogelijke werkwijze. Ga bij de toetsing na of over de periodieke evaluaties van de maatregelen is nagedacht.

In 2.9 wordt gevraagd of de door de werkgever aangewezen personen (actiehouders) voldoende bevoegd zijn om de voorgestelde maatregelen uit het plan van aanpak uit te voeren. In principe is de leiding verantwoordelijk voor de actiepunten in het Plan van Aanpak. De lijnverantwoordelijken behoren de acties toebedeeld te krijgen. De preventiemedewerker kan de leidinggevende daarbij ondersteunen. De essentie is dat niet alle verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van maatregelen bij bijvoorbeeld een preventiemedewerker of een Arbo-deskundige wordt belegd. Wat in elk geval niet wordt bedoeld is dat een AKD-er op grond van deze vraag geacht wordt een uitgebreid organisatieadvies aan de werkgever te geven.

Tip: Combineer criteria 1.1.13 t/m 1.1.15, 2.3 t/m 2.9, 3.4 t/m 3.6.

9. Cultuur (3.7)

Uit een RI&E is niet zomaar 'de cultuur' te destilleren. Er is ook geen heldere definitie wat 'veiligheids- en gezondheidscultuur' is. Concreter is het om bijvoorbeeld te toetsen of gedragsaspecten zijn meegenomen

in de RI&E. Als bijvoorbeeld uit de RI&E blijkt dat regels niet worden nageleefd, kan dat een gevolg zijn van bijvoorbeeld een (slechte) veiligheidscultuur.

Waar het om gaat is dat de opsteller zich bewust is van het effect van de cultuur in de organisatie op het al dan niet naleven van bijvoorbeeld veiligheidsregels, afspraken, orde en netheid e.d. Constateer je dat er bepaalde zwakke punten in de organisatie aanwezig zijn die een goede aanpak van arbeidsomstandigheden in de weg staan, adviseer dan de werkgever daarmee aan de slag te gaan. Ook is het van belang om de adviezen aan te sluiten bij het (ingeschatte) ontwikkelingsniveau op Arbo-gebied.

Tip: Combineer 3.7 met criterium 4.6.

10. Verantwoordelijkheid van de werkgever

De werkgever is verantwoordelijk voor (het laten) opstellen, het laten toetsen en het uitvoeren van het plan van aanpak in de RI&E. Jij bent als toetsers alleen verantwoordelijk voor het toetsen van de RI&E en het adviseren over de RI&E. Of de werkgever uitvoering geeft aan het plan van aanpak is een verantwoordelijkheid van de werkgever en niet van jou. Hetzelfde geldt voor het door jou opgestelde advies om een verdiepend of nader onderzoek te laten uitvoeren door een Arbokerndeskundige met een andere scope.

11. Systeemtoets en scopetoets

In het certificatieschema worden de termen systeemtoets en scopetoets gebruikt. Dat kan de indruk wekken dat er twee soorten toetsen voor de werkgever uitgevoerd worden. Dat is niet het geval. Dit onderscheid is er alleen voor het portfolio en het examen voor certificatie.

De systeemtoets -nagaan of de RI&E over de hele breedte van arbeidsomstandigheden alle wettelijke verplichte onderdelen bevat- mag elke AKD-er uitvoeren ongeacht de scope waarvoor de AKD-er gecertificeerd is. Er moet alleen worden nagegaan of een bepaald wettelijk onderwerp wel of niet aan bod is gekomen. Daarbij is het van belang dat getoetst wordt op de actuele Arbowetgeving (zie het certificatieschema hoofdstuk 3, wettelijk kader) en dat de invulling van de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen volledig in de RI&E is beschreven. Er is géén vakinhoudelijke beoordeling nodig.

De uitvoering van de scopetoets is afhankelijk van de expertise (vakgebied) van de AKD-er. Dit is aangegeven in tabel 2 van de certificatieregeling. Dit omvat wel een inhoudelijke toetsing en advisering binnen de expertise van het vakgebied (A&O, HVK of AH), bijvoorbeeld of er gezondheidsschade kan ontstaan, dan wel of de juiste meetmethoden zijn gebruikt. etc. Dit kan alleen goed beoordeeld worden door de deskundige in wiens scope de betreffende risico's vallen.

Aan de werkgever kan door de AKD-er één integraal toets- en adviesrapport worden aangeleverd. Indien de scope van een AKD-er niet toereikend is voor de risico's in de RI&E, is het de verantwoordelijkheid van de werkgever om bij een andere gecertificeerde AKD-er aanvullend advies te vragen, tenzij AKD-ers met verschillende scopes van certificering dat onderling kunnen of willen afstemmen. Zie ook bij 12, Reikwijdte advies. In die gevallen dienen de andere gecertificeerde Arbokerndeskundigen te tekenen voor hun aandeel in het toets- en adviesrapport.

12. Reikwijdte advies

Je moet altijd de reikwijdte van het advies benoemen. Dit is het aangeven van jouw scope. Die reikwijdte kan ook beperkt zijn door andere redenen, zoals te weinig budget, te weinig tijd, te weinig aangeleverde gegevens, geen toegang tot arbeidsplaatsen, etc. In deze gevallen geef je de beperkingen in je toets- en adviesrapport aan. Neem je geen beperkingen op, dan ben jij aanspreekbaar op onvermeld gebleven beperkingen die kunnen leiden tot een groot risico!

Je mag over de gehele breedte van de Arbo-risico's toetsen of in de RI&E van de werkgever alle wettelijk verplichte elementen voorkomen (zonder deze inhoudelijk te beoordelen, want dat kan alleen binnen je scope). Maar je hoeft dat niet over de hele breedte te doen, zolang je maar in je advies duidelijk maakt waar jouw advies betrekking op heeft en welke beperkingen er aan het advies verbonden zijn.

Voorbeeld

Een werkgever vraagt je om een advies over de RI&E en geeft aan dat het alleen gaat om een beperkt aantal wijzigingen in de arbeidsomstandigheden. In dat geval geef je in de scope aan dat het advies alléén betrekking heeft op die wijzigingen. En dat je geen uitspraak doet of er voor de rest geen wijzigingen in de arbeidsomstandigheden zijn opgetreden of dat er relevante nieuwe technische inzichten zijn.

Je mag alleen toetsen en adviseren binnen de gecertificeerde scope(s). In het schema is daar een tabel voor opgenomen. Als je buiten je scope inhoudelijke uitspraken doet, zijn de marges klein. Want je begeeft je dan op het terrein van een andere scope. Hierdoor loop je een groot of groter risico dat je dergelijke uitspraken onvoldoende kan verantwoorden. Terughoudendheid is dus van groot belang. De toelichting op het certificatieschema is helder over wat van je wordt verwacht. Het schema is wettelijk bindend en dus maatgevend. De NLA baseert zich in het kader van haar toezicht op de wettelijke voorschriften en het schema.

Stel je zelf de RI&E op? Maak dan in het advies de reikwijdte en beperkingen van je advies duidelijk.

13. Intercollegiale toetsing (ICT)

Het doel van ICT (intercollegiale toetsing) is dat je je kennis verhoogd door met andere vakdeskundigen over diverse (RI&E) onderwerpen te praten. De te bespreken onderwerpen zijn alle onderwerpen die met een RI&E te maken hebben; zie tabel 1.1 in het portfolio. Het aantal te bespreken onderwerpen is dus best breed.

Er worden geen eisen gesteld aan de samenstelling van de ICT groep, maar bij voorkeur met vakgenoten. Als de samenstelling van de groep geen bijdrage levert aan de kennisvergroting van de certificaathouder dan verdoet de AKD-er zijn tijd.

Ook worden geen eisen gesteld aan de tijdsduur van de ICT bijeenkomst.

Tijdens een ICT bijeenkomst kunnen zowel een case van de certificaathouder als ook een case door een andere in het hetzelfde verslag terugkomen.

Na 2,5 jaar moet je tijdens de tussentijdse controle het volgende aantonen (documenten):

- Twee verslagen van ICT-bijeenkomsten waarbij je aantoont dat je een casus hebt ingebracht zoals hierboven beschreven. Dus onderwerpen met betrekking tot de RI&E: zie tabel 1.1 in het portfolio voor de mogelijke onderwerpen.
- Twee verslagen van ICT-bijeenkomsten waarbij je aantoont dat je aanwezig was en door anderen een of meerdere casus zijn ingebracht en besproken. De besproken onderwerpen van deze casus in deze verslagen zijn geheel vrij.

In totaal worden dus minimaal twee verslagen en maximaal vier verslagen door de certificaathouder voor de tussentijdse controle ingediend.

Na 5 jaar moet de gecertificeerde Arbokerndeskundige tijdens de hertificatie het volgende aantonen:

- Vijf verslagen van ICT-bijeenkomsten waarbij je aantoont dat je een casus hebt ingebracht zoals hierboven beschreven. Dus onderwerpen met betrekking tot de RI&E: zie tabel 1.1 in het portfolio voor de mogelijke onderwerpen.
- Vijf verslagen van ICT-bijeenkomsten waarbij je aantoont dat je aanwezig was en door anderen een of meerdere casus zijn ingebracht en besproken. De besproken onderwerpen van deze casus in deze verslagen zijn geheel vrij.

In totaal worden dus minimaal vijf verslagen en maximaal tien verslagen door de certificaathouder voor de hertificatie ingediend.

Voor de initiële instroom in het nieuwe schema is het niet nodig om ICT aan te tonen.

14. Werkgeversverklaring

Voor de initiële instroom in het nieuwe schema is het niet nodig om een werkgeversverklaring in te dienen. Bij de tussentijdse controle en hertificatie heb je een ingevulde werkgeversverklaring nodig. Hiervoor is een sjabloon beschikbaar.

Ben je zzp'er? Dan kun je je werkervaring aantonen door middel van een overzicht van uitgevoerde opdrachten inclusief tijdsbestek.